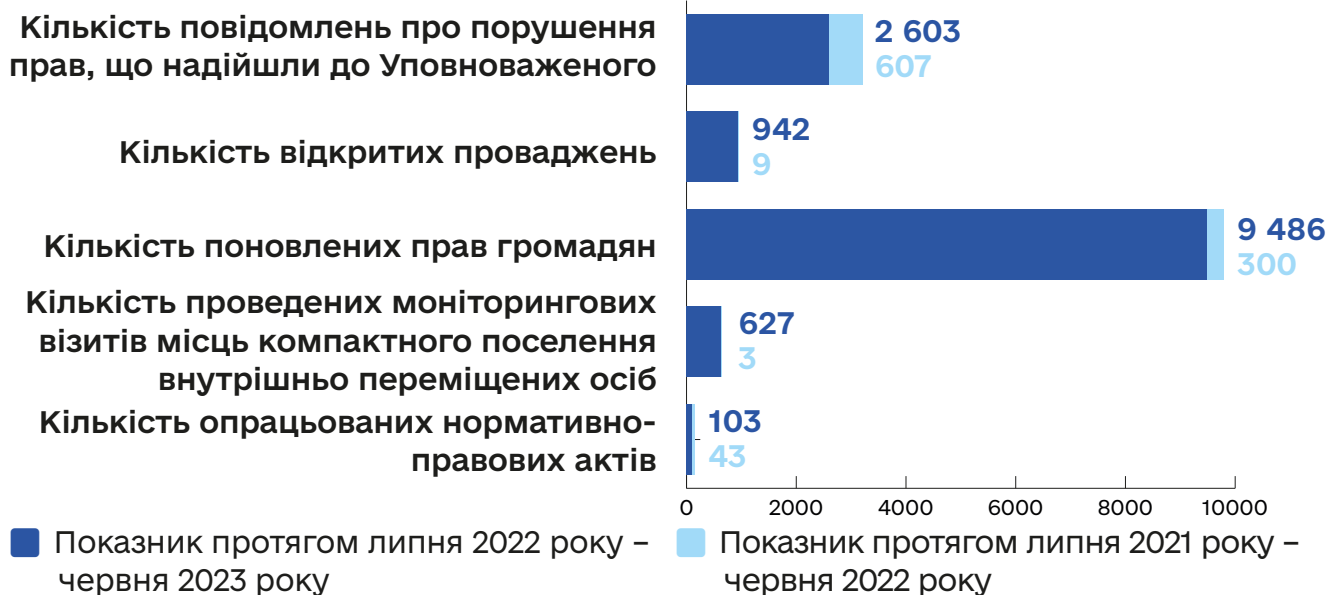

**Рік діяльності Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини за напрямком
захисту прав громадян, які
постраждали внаслідок
збройної агресії проти України**

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Постановою Верховної Ради України від 1 липня 2022 року № 2353-ІХ Дмитра Валерійович Лубінця призначено на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Цей документ присвячено висвітленню діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за рік роботи, у період з липня 2022 року по червень 2023 року, за напрямом захисту прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України.

Структура Офісу Уповноваженого адаптована до умов збройної агресії проти України

В умовах повномасштабної війни перед Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини стоїть важливе завдання – моніторинг додержання прав громадян, які зазнали наслідків збройної агресії РФ проти України, і запобігання порушенням прав цих громадян.

З урахуванням нових викликів та задля найкращого захисту прав громадян під час війни було вирішено переглянути структуру Офісу Уповноваженого. Так, була створена посада Представника Уповноваженого з прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України.

Ольга Алтуніна,

Представник Уповноваженого з прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України

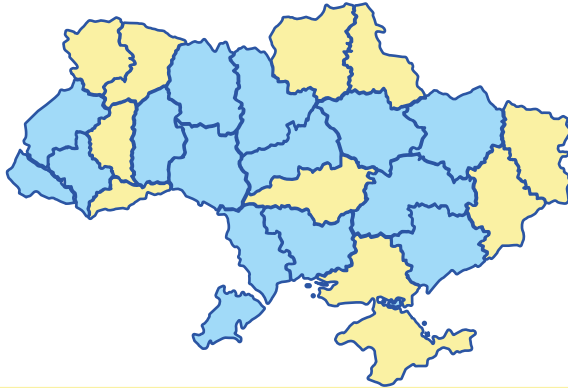
✉ altuninaom@ombudsman.gov.ua

Також був створений окремий структурний підрозділ – Департамент моніторингу додержання прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України, в який входять чотири відділи:

- відділ прав внутрішньо переміщених осіб
- відділ прав примусово депортованих осіб та переміщених за межі території України
- відділ прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України
- відділ прав громадян на тимчасово окупованих територіях

Офіс Омбудсмана розширив мережу своїх регіональних представництв

Команду Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини посилено регіональними координаторами в **14** областях України за напрямом захисту прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України:

 регіони, де представлені відповідні координатори

Для надання допомоги особам, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України, регіональні координатори здійснюють моніторингові візити до місць компактного поселення (МКП) внутрішньо переміщених осіб, а також забезпечують надання юридичних консультацій з питань:

грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам

оформлення пенсійних виплат та отримання пенсійного посвідчення

забезпечення прийнятних умов проживання в місцях компактного поселення

інших питань, пов'язаних з порушенням прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України

Звернувшись до координатора, можна отримати необхідну допомогу та консультації.

Реалізація такої ініціативи стала можлива завдяки спільному проекту з Благодійним фондом «Стабілізуєш суппорт сервісез», який підтримується Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців.

Забезпечено поновлення прав громадян, які звертаються до Уповноваженого

За період з липня 2022 року по червень 2023 року до Уповноваженого надійшло **2 603** повідомлення про порушення прав від громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України.

У своїх зверненнях громадяни повідомляли про порушення прав на:

соціальний захист – **2 116**

свободу пересування – **90**

звернення – **71**

житлові права – **168**

трудові права – **23**

відновлення та/або оформлення документів (паспортів, свідоцтв про народження, посвідчень на повернення в Україну тощо) – **75**

свободу від дискримінації – **11**

інші права – **49**

За аналогічний період (липень 2021 року – червень 2022 року) до попереднього Уповноваженого надійшло **607** повідомлень про порушення прав від громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України, що втричі менше.

Збільшення кількості звернень до нинішнього Уповноваженого свідчить як про підвищення рівня довіри до інституції як гаранта додержання прав, так і про загострення ситуації із забезпеченням прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України.

На підставі відомостей про порушення прав і свобод осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України, отриманих за зверненнями громадян, повідомлень органів державної влади, протягом липня 2022 року – червня 2023 року Уповноваженим відкрито **942** провадження. В той же час за аналогічний період (липень 2021 року – червень 2022 року) попереднім Уповноваженим було відкрито **9** проваджень. За результатами розгляду звернень та вжитих заходів за рік роботи Уповноваженого поновлено права **9 486** осіб. Для прикладу, за відповідним напрямом протягом з липня 2021 року по червень 2022 року поновлено права приблизно **300** осіб.

Тобто, за останній рік відкрито у **100** разів більше проваджень, та поновлено у **30** разів більше прав постраждалого від війни населення, ніж з аналогічним періодом попереднього року.

Деякі приклади поновлення прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України

Вирішили питання масової затримки виплати допомоги на проживання

До Уповноваженого протягом другої половини грудня 2022 року — початку січня 2023 року звернулася низка громадян з числа ВПО з Бучанського району Київської області щодо неотримання ними та членами їхніх родин грошової допомоги на проживання тривалого проміжку часу (від 2 до 6 місяців). При

зверненні ВПО до структурних підрозділів соціального захисту населення їм повідомляли про неможливість нарахування грошової допомоги з технічних причин.

Так, за ініціативи Уповноваженого та скоординованій роботі всіх причетних органів вдалося усунути проблему з обробкою справ ВПО, у тому числі технічного характеру, та забезпечити виплату заборгованості з допомоги на проживання **1 671** особі.

Призупинено проведення перевірок фактичного місця проживання ВПО

У жовтні 2022 року Урядом був запроваджений механізм проведення вибірко-вих перевірок фактичного місця проживання/перебування ВПО. Оскільки в умовах воєнного стану це було невиправданним, до Уповноваженого надходили непоодинокі звернення громадян.

За результатами направлення актів реагування Уповноваженого до Прем'єр-міністра України та Віце-прем'єр-міністра України щодо необхідності перегляду/скасування норми стосовно проведення перевірок фактичного місця проживання ВПО, з березня 2023 року призупинено проведення вибірових перевірок фактичного місця проживання/перебування ВПО.

Поновлено право на виплату допомоги на проживання багатодітній сім'ї з числа ВПО

До Уповноваженого надходило звернення від багатодітної матері з числа ВПО: їй не виплачували грошову допомогу на проживання. Жінка зверталася до органів соціального захисту населення для отримання допомоги. Але в зв'язку з тим, що в неї не було реєстраційного номера облікової картки платника податків, і через технічні проблеми, матері та її дітям не нараховували виплати в 17 тис. грн щомісячно з березня 2022-го по квітень 2023-го року.

За результатами реагування Уповноваженого компетентними органами нараховано заявниці допомогу ВПО в **238 тис. грн**, що є вагомою підтримкою для родини в нинішніх складних обставинах. Таким чином, право багатодітної матері на отримання грошової допомоги ВПО поновили.

Відновлено видачу пенсійних посвідчень ВПО

Уповноваженому стало відомо про неможливість отримання електронних пенсійних посвідчень ВПО, які перемістилися до 24.02.2022, у зв'язку з тим, що установа, яка виготовляла такі посвідчення, була евакуйована та тимчасово припинила свою діяльність. Однак, відповідно до законодавства, ВПО, які перемістилися до 24.02.2022, також не мали можливості оформити пенсійне посвід-

чення в паперовій формі. Тобто, у таких осіб не було жодного документа, який підтверджує призначення пенсії. Так, лише протягом поточного року до Уповноваженого надійшло **25** звернень з цього питання.

За результатами направлення актів реагування Уповноваженого, Мінсоцполітики разом з Пенсійним фондом України розроблено постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання оформлення пенсійних посвідчень внутрішньо переміщеним особам», яким передбачено видачу ВПО за їхнім зверненням пенсійних посвідчень у паперовій формі, яка вирішила проблему.

Забезпечили реалізацію прав ВПО, які перебувають на державному утриманні

Питання призначення допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам перебуває на постійному контролі Уповноваженого, оскільки здебільшого така допомога є єдиним джерелом доходу, зокрема, для літніх людей.

Під час проведеного аналізу стосовно призначення особам, які перебувають в геріатричних пансіонатах, психоневрологічних інтернатах, дитячих будинках-інтернатах, будинках-інтернатах для осіб з інвалідністю та осіб літнього віку, допомоги на проживання (охоплено **39** закладів) встановлено, що не всі особи у зазначених закладах поінформовані про можливість отримання допомоги на проживання.

За результатами реагування Уповноваженого допомоги на проживання призначено **101** особі з числа ВПО, зокрема мешканцям комунального закладу «Вищетарасівський психоневрологічний інтернат «Дніпропетровської обласної ради» — **6** особам; комунальної установи Сумської обласної ради Атинський психоневрологічний інтернат — **49** особам; Київського пансіонату ветеранів праці — **46** особам.

Повернули дітей з Харківщини, депортованих до Російської Федерації

Після деокупації Харківської області Уповноваженому стало відомо про дітей, яких під час тимчасової окупації області вивезли під приводом «оздоровлення» до РФ.

З метою поновлення права осіб на возз'єднання сім'ї, за сприяння Уповноваженого, батьки дітей отримали грошову підтримку від міжнародного благодійного фонду «Карітас України». Крім того, за сприяння Уповноваженого та в тісній взаємодії з ДМС, батькам оперативно оформлено паспорти громадянина України для виїзду за кордон, та спільно з однією з благодійних організацій сплановано логістику централізованої поїздки цих сімей до РФ за дітьми та назад — в Україну. Так, за реагування Уповноваженого в Україну повернули ще 3-х дітей, незаконно вивезених до Росії.

До України повернули депортовану родину

До Уповноваженого звернувся громадянин щодо сприяння у видачі посвідчення на повернення в Україну його дружині, яку разом з дитиною було депортовано до РФ.

За ініціативи Уповноваженого вжито заходів для сприяння в отриманні жінкою посвідчення та її повернення з дитиною до України. Після перевірки відомостей про заявника та членів його родини ДМС оформлено посвідчення на ім'я його дружини, яке згодом було їй передано за сприяння однієї з неурядових організацій, а також організовано безпечну евакуацію через пункт пропуску Колотилівка-Покровка до міста Харків.

Уповноважений видав Спеціальну доповідь щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, що охоплює період від 24 лютого до 31 жовтня 2022 року

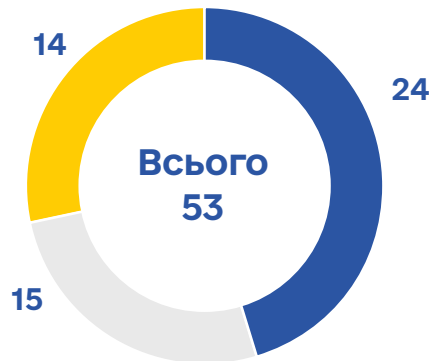
Зважаючи на масштаби та системність порушень прав людини, Уповноваженим вперше за 9 років війни була підготовлена Спеціальна доповідь щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, що охоплює період від 24.02.2022 до 31.10.2022. Спеціальна доповідь була презентована народним депутатам України на засіданні Комітету Верховної Ради Укра-

їни з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнародних відносин.

У Спеціальній доповіді Уповноваженим запропоновані заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав зазначеної категорії громадян, відповідно до європейських і міжнародних стандартів, зокрема надані **53** рекомендації органам державної виконавчої влади, з яких **14** вже виконано та **24** перебувають у процесі виконання.

■ 14 виконано

■ 24 знаходяться у процесі виконання

Завантажити
Спеціальну
доповідь

Так, в рамках виконання рекомендацій, відображених у Спеціальній доповіді, органами влади серед іншого виконано наступні рекомендації:

1. Кабінетом Міністрів України 18 квітня 2023 прийнято постанову № 339 «Деякі питання захисту осіб, у тому числі дітей, депортованих або примусово переміщених у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України».

Відповідно до зазначеної постанови Національне інформаційне бюро здійснює збір та внесення до Єдиного реєстру осіб, в тому числі дітей, депортованих або примусово переміщених у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України, інформації про осіб, в тому числі дітей, депортованих, примусово переміщених у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України.

2. Постановою Кабінету Міністрів України від 01 листопада 2022 р. №1231 «Про внесення зміни до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 170» внесено зміни до Тимчасового порядку внесення інформації до паспорта громадянина України для виїзду за кордон. Цими змінами передбачено, що внесення до паспорта для виїзду за кордон інформації про продовження строку його дії здійснюється безоплатно в день звернення особи, на ім'я якої оформлено паспорт, чи її законного представника або представника.

3. Постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 340 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання окремих видів грошової допомоги, пільг і житлових субсидій» громадянам України надано можливість подавати документи для оформлення допомоги у зв'язку з народженням дитини, яка має іноземне свідоцтво про народження.

4. Постановою Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 р. № 312-р прийнято Стратегію державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та Операційний план реалізації Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року. Цим документом Уряд переглянув орієнтири щодо захисту прав ВПО у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації.

5. Кабінетом Міністрів України схвалено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей державної реєстрації актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України та за межами України», який зареєстровано у Верховній Раді України (реєстр. № 9069 від 28 лютого 2022 р.). Зокрема цей документ передбачає встановлення фактів народження та смерті без звернення до суду.

6. Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо деяких особливостей організації примусового виконання судових рішень і рішень інших органів під час дії воєнного стану» від 11 квітня 2023 р. № 3048-ІХ. Змінами, зокрема передбачено, що на період воєнного стану всі без винятку фізичні особи зможуть здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої служби, приватними виконавцями, але в сукупному розмірі не більше трьох мінімальних розмірів заробітної плати в місяць (мінімальної захищеної суми), а також сплачувати податки, збори без урахування такого арешту.

7. Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення доступу до безоплатної правничої допомоги» від 10 квітня 2023 р. № 3022-ІХ. Цим Законом серед іншого передбачено можливість подання звернень про отримання безоплатної правової допомоги засобами електронного зв'язку та використання електронних адрес для комунікації, що в умовах припинення функціонування судів і правоохоронних органів на тимчасово окупованих територіях є єдиними дієвими механізмами отримання правової допомоги для громадян у тимчасовій окупації.

8. Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» від 23 лютого 2023 р. № 2923-ІХ. Цим актом вперше за 9 років війни на законодавчому рівні визначено засади надання державою компенсації за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, яке постраждало від військової агресії Російської Федерації.

Здійснено моніторинг умов проживання ВПО в місцях компактного поселення

Внутрішньо переміщені особи, які перебувають у МКП, вважаються одними з найбільш уразливих груп серед переміщених осіб, оскільки не можуть самостійно винаймати житло або покладатися на допомогу родини чи друзів.

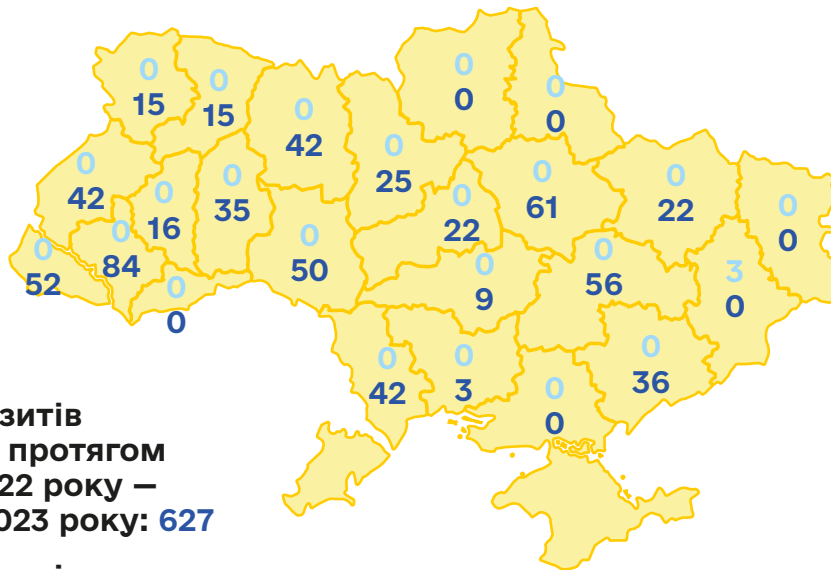
Часто вони вимушені проживати в умовах, що не відповідають навіть базовим принципам гідності. Зокрема наявна проблема відсутності особистого простору – жінки, діти змушені проживати в спільних кімнатах з чоловіками, що створює дискомфорт, позбавляє почуття захищеності та безпеки.

По всій території України ідентифіковано понад **4 000** МКП, утворених переважно у будівлях державної та комунальної власності, зокрема, на базі шкіл та дитячих садочків, а також у гуртожитках вищих закладів освіти та середніх навчальних закладів. Проживає в таких місцях компактного поселення понад **100 000** осіб.

Тому Уповноваженим приділяється особлива увага цьому питанню. За рік діяльності проведено **627** моніторингових візитів до МКП.

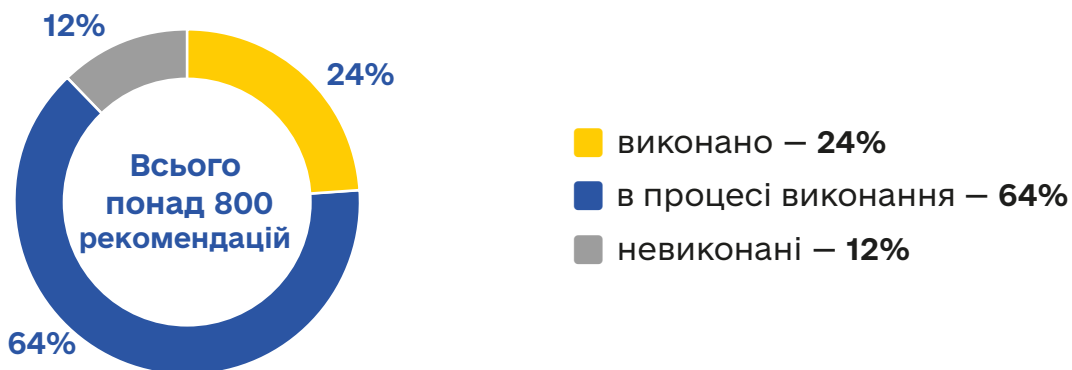

■ **Всього візитів в області протягом липня 2022 року – червня 2023 року: 627**

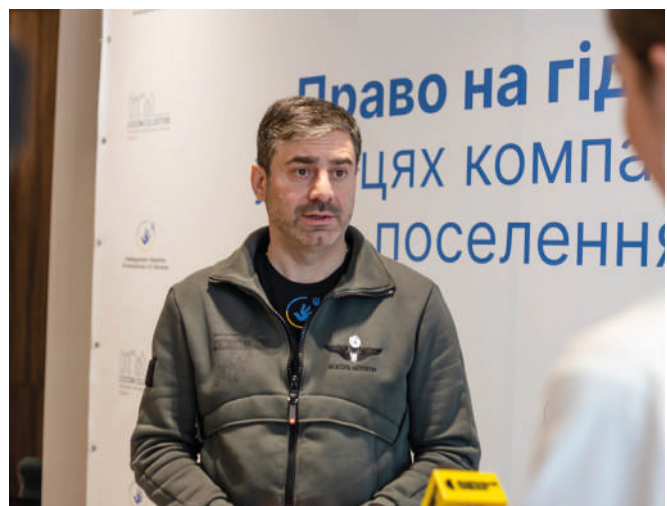
■ **Всього візитів в області протягом липня 2021 року – червня 2022 року: 3**

Уся зібрана під час моніторингових візитів інформація узагальнена та ретельно проаналізована Офісом Омбудсмана, а відповідні акти реагування з пропозиціями щодо поліпшення умов проживання в МКП спрямовані до органів влади. Загалом напрацьовано **800** рекомендацій, які частково виконані або перебувають у процесі виконання.

В той же час, за аналогічний період (липень 2021 року – червень 2022 року) було проведено всього **3** моніторингових візити.

Крім того, з метою висвітлення та акцентування уваги на проблематиці МКП, Уповноваженим організовано та проведено конференцію «Право на гідність в місцях компактного поселення», до якої долучилися експерти широкого кола міжнародних та національних організацій, а також представники державних органів.

Результатом цієї конференції стала ініціатива Уповноваженого щодо необхідності нормативного визначення статусу МКП та мінімальних стандартів умов проживання в них.

На сьогодні проект порядку функціонування місць компактного поселення перебуває на фінальній стадії опрацювання перед тим, як буде спрямований на розгляд Кабінету Міністрів України.

Забезпечено підтримку мешканців звільнених територій

Безробіття, зруйновані будинки та інфраструктура, відсутність медичного забезпечення, заміновані ділянки та постійні обстріли – це наслідки перебування окупантів на території України, з якими доводиться жити мешканцям звільнених/деокупованих населених пунктів. Фінансова підтримка мешканців таких територій в основному покладається на міжнародні та національні неурядові організації.

За ініціативи Уповноваженого людей поновлено право на отримання грошової допомоги людей з деокупованих територій

У зв'язку з напруженою безпековою ситуацією (постійні обстріли з боку РФ та мінування ділянок), що перешкодило мобільним підрозділам дістатися деяких деокупованих громад Миколаївщини, постала загроза неотримання допомоги більше **7000** мешканців таких громад.

Завдяки швидкому реагуванню Уповноваженого та об'єднанню зусиль Національного комітету Товариства Червоного Хреста України, Міжнародної організації з міграції, акціонерного товариства «Укрпошта», Миколаївської ОВА та територіальних громад Миколаївщини, вигілено фінансування у сумі 14 млн грн та забезпечено право на отримання соціальної підтримки 7 289 громадян України.

Залучили допомогу міжнародних установ

З метою підтримки осіб, які втратили житло або були евакуйовані із зони бойових дій, за ініціативи Уповноваженого та у співпраці зі Шведською службою цивільного захисту (MSB) було реалізовано гуманітарний проект, в межах якого в Україну доправлено **2750** модульних будинків та **4000** ліжок для постраждалих від війни регіонів, загальною вартістю **22,6** млн. доларів.

До міста Буча:

300 модульних будинків

1000 ліжок

До Бучанського району:

250 модульних будинків

1000 ліжок

До Миколаївської області:

500 модульних будинків

2000 ліжок

До Харківської області:

600 модульних будинків

До Херсонської області:

600 модульних будинків

До міста Рівне:

500 модульних будинків

Під час зимового періоду ці модульні будинки використовувались для створення пунктів обігріву, забезпечуючи нашим співгромадянам необхідне тепло. Зараз місцеві органи влади почали видавати їх людям, чиє житло постраждало від війни, для розміщення на їхніх присадибних ділянках.

Забезпечили моніторинг ситуації на ТОТ

Незважаючи на те, що Уповноважений безпосередньо не має можливості для виконання своїх функцій із запобігання порушенням прав осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях, здійснюється постійний моніторинг дотримання прав таких осіб, зокрема шляхом взаємодії з міжнародними організаціями та представниками громадянського суспільства; аналізу повідомлень ЗМІ, дописів у соціальних мережах і повідомлень свідків подій.

Так, останнім часом до Уповноваженого стали надходити звернення щодо фактів та обставин примусового отримання паспортів РФ. Аби забезпечити захист прав таких осіб, ці звернення були передані правоохоронним органам для документування фактів насильницької паспортизації та внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо вчинення кримінальних правопорушень з боку окупаційної влади.

Варто зауважити, що повідомлення про примусову паспортизацію відповідних органів влади України є необхідним, оскільки фіксація такого факту буде підтвердженням того, що людину примусили отримати російський паспорт, а також того, що російська окупаційна влада на цих територіях порушує міжнародні норми, нав'язуючи будь-яким способом його отримати.

Враховуючи те, що згідно зі статтею 25 Конституції України кожен має право на зміну громадянства, що виключає можливість визнання результату примусової зміни громадянської належності, Уповноважений неодноразово звертав увагу суспільства на те, що у разі, коли отримання російського паспорта є необхідним для власного виживання – для отримання ліків або продуктів, для виїзду з тимчасово окупованих територій тощо – то отримання паспорта РФ не буде злочином і не повинно кримінально переслідуватися.

Отримання паспорта РФ в жодному разі не є підставою для втрати українського громадянства. Така позиція ґрунтується передусім на положеннях статті четвертої Європейської конвенції про громадянство щодо принципів уникнення явища безгромадянства, неприпустимості безпідставного позбавлення особи громадянства.

Уповноважений інформує правоохоронні органи про випадки отримання паспортних документів РФ громадянами на ТОТ не з власної волі

До Уповноваженого надійшло звернення від заявниці з тимчасово окупованої території Донецької області, яка повідомила, що для отримання медичних послуг, зокрема, медичної допомоги при пологах, вона мусить отримати російський паспорт.

Оскільки жінка непокоїться за своє життя та життя майбутньої дитини, вона звернулася до Уповноваженого для фіксування факту примусового набуття громадянства Російської Федерації.

Секретаріатом Уповноваженого надіслано звернення для реагування до Офісу генерального прокурора, за результатами якого Донецькою обласною прокуратурою внесено дані до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Здійснили моніторинг додержання прав українських громадян в країнах ЄС

Станом на 06 червня 2023 року, за межі території України виїхали **6 млн 280 тис** громадян України, з них майже **6 млн** до країн ЄС. При цьому жінки та діти становлять понад **85 %** від загальної кількості біженців.

Попри те, що програми тимчасового захисту забезпечують надання соціально-правової підтримки і можливості реалізації прав для багатьох біженців, деякі з них стикаються з практичними адміністративними та правовими бар'єрами, що обмежують їхній доступ, зокрема, до освіти, соціального захисту, житла, гідної роботи та охорони здоров'я.

З метою запобігання напруженості у відносинах між біженцями та громадами держав, що їх приймають, працівники Офісу Уповноваженого здійснили моніторинг додержання прав українських громадян за кордоном, а також сприяння у їх поновленні.

Крім того, до Секретаріату Уповноваженого надходять численні звернення від громадян України, які отримали прихисток за кордоном, щодо можливого терміну перебування у прихистку та правил проживання у ньому.

Також на адресу Уповноваженого надходять звернення щодо неналежної організації освітнього процесу та неможливості працевлаштування наших громадян у приймаючих державах, що у комплексі обмежує їх права на належні умови проживання та достатній життєвий рівень.

Зважаючи на те, що подібного роду ситуації потребували невідкладного реагування та комунікації із закордонними дипломатичними установами та місцевими органами приймаючих країн, у 2022 та 2023 роках за підтримки міжнародних організацій здійснили ряд моніторингових візитів за кордон, зокрема, до Ірландії, Польщі, Швеції та Німеччини.

Забезпечили право українця на житло у Німеччині

У березні 2023 року до Уповноваженого звернувся громадянин України, який внаслідок збройної агресії Російської Федерації був змушений покинути своє рідне місто на Кіровоградщині та переселитися до Німеччини.

Оскільки чоловік мав проблеми зі здоров'ям (інвалідність I групи) та потребував стороннього догляду, він звернувся з проханням допомогти з розміщенням у закладі, призначеному для осіб з особливими потребами.

З метою сприяння у вирішенні порушеного питання направили запити до Посольства України у Німеччині та Генерального консульства України в Гамбурзі щодо вивчення можливості забезпечення нашого громадянина належними умовами проживання та необхідним доглядом.

Завдяки спільним діям та співпраці з органами влади Німеччини, чоловіка влаштували до закладу, де створені всі необхідні умови для проживання осіб з інвалідністю.

Розпочато збір інформації про проблеми українців, які у зв'язку з війною виїхали за кордон

Офіс Омбудсмана у співпраці з Данською радою у справах біженців розпочали важливу роботу у сфері дослідження умов проживання українських біженців за кордоном. Ця спільна ініціатива орієнтована на виявлення проблемних питань, з якими зіштовхуються наші громадяни, щоб знайти рішення, які забезпечать їм належні умови проживання та захист їх прав. Цей процес має на меті збір даних, аналіз проблемних питань та виявлення нагальних потреб, які потребують негайного вирішення.

У ході дослідження розглядаються різні аспекти умов проживання українських громадян, зокрема, доступ до житла, освіти, медичної допомоги та інших соціальних послуг. Дані, зібрані під час дослідження, дозволять зрозуміти з якими саме проблемами стикаються українці у країнах перебування.

В результаті виконаної роботи, будуть створені комплексні звіти, які міститимуть рекомендації з покращення умов проживання українських біженців. Ці рекомендації будуть передані українському Уряду та урядам країн, де проживають українські біженці, з метою забезпечення гарантованих їм прав.

Створили експертну раду при представнику Уповноваженого Верховної Ради України з прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії Росії проти України

З метою забезпечення експертно-консультаційної підтримки діяльності Представника Уповноваженого з прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України створили експертну раду, до складу якої входять провідні фахівці та експерти, що опікуються питаннями захисту прав постраждалих від війни людей.

Протягом липня 2022 – червня 2023 провели **4 засідання експертної ради.**

Основними завданнями експертної ради:

системний аналіз додержання прав і свобод постраждалого населення

внесення пропозицій щодо вдосконалення законодавства

підготовка пропозицій та рекомендацій щодо запобігання порушенням прав і свобод людини

внесення пропозицій до нормативно-правових актів

Працюємо над встановленням і посиленням співпраці з міжнародною спільнотою

Працюємо на міжнародній арені задля знаходження шляхів забезпечення прав людини в Україні та громадян, які знайшли тимчасовий прихисток за кордоном, тікаючи від війни.

Вересень 2022 року, м. Рейк'явік: під час участі в 26-й щорічній Конференції та Генеральній Асамблеї Європейської мережі омбудсманів з прав дитини (ENOC), Представник Уповноваженого з прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України, поінформувала міжнародну спільноту про актуальну ситуацію з правами дітей на території України. Наголосилв на питанні депортації українських дітей на територію РФ та їх усиновленню. За результатами проведеної роботи представники різних країн-членів ENOC висловили свою підтримку та готовність співпрацювати з метою сприяння поверненню депортованих українських дітей на територію України.

Жовтень 2022 року, м. Берлін: під час поїздки до Республіки Німеччина Представник Уповноваженого провела ряд зустрічей з експертами у сфері політики, бізнесу та громадянського суспільства, зокрема, Катрін Герінг-Екардт – віцепрезидентом Бундестагу, Ренатою Альт – депутатом Бундестагу, головою Комітету з прав людини та гуманітарної допомоги, Антоном Гофрайтером – депутатом Бундестагу, головою Комітету у справах Європейського союзу, Луїзою Амтсберг – Уповноваженою Федерального Уряду Німеччини з політики в галузі прав людини та гуманітарної допомоги у Федеральному міністерстві закордонних справ, Бріттою Берендт – керівником відділу у справах українських біженців Міністерства внутрішніх справ Німеччини.

Жовтень 2022 року, м. Варшава: Представник Уповноваженого виступила на Варшавській конференції з людського виміру ОБСЄ. Промова стосувалася гуманітарної ситуації в умовах російської агресії.

Січень 2023 року: Омбудсман України разом із Представником Уповноваженого під час поїздки до Французької Республіки провели зустрічі з урядовцями Ради Європи високого рівня.

Січень 2023 року: Представник Уповноваженого виступила на засіданні Комітету з прав людини та гуманітарної допомоги Бундестагу Федеративної Республіки Німеччина, в ході якого поінформували про захист прав українців у Німеччині, адже саме ця країна є другою за кількістю прийнятих українських біженців з початку повномасштабного вторгнення РФ.

Травень 2023 року: Представник Уповноваженого виступила на Весняному семінарі ENOC у Стокгольмі. Головною темою обговорень та досліджень на заході була роль незалежних інституцій з прав людини під час кризових та надзвичайних ситуацій.

Під час заходу були окремі зустрічі та дискусії щодо захисту прав дітей під час воєнних конфліктів з Міністром соціальних служб Швеції – Каміллою Вальтерссон Грюнваль, Дитячим Омбудсманом Швеції – Елізабет Далін, головою ENOC – Керолайн Врієнс, старшою координаторкою ЮНІСЕФ в Європі та Центральній Азії – Анною Кнутцен, а також представниками Національних інститутів прав людини з різних країн.

Червень 2023 року: Представник Уповноваженого виступила на Міжрегіональному форумі з імплементації законодавства та політики щодо внутрішнього переміщення, що відбувся в італійському місті Сан-Ремо на запрошення Представництва Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) в Україні.

Головна мета форуму полягала у спільному обговоренні представниками Омбудсманів та органів державної влади з різних країн, питань, пов'язаних із впровадженням законів та політики щодо внутрішнього переміщення. Були представлені найкращі практики у сфері інституційної розбудови для реагування на внутрішнє переміщення, а також дані, які допомагають сформулювати державні політики та бюджети для задоволення потреб і прав внутрішньо переміщених осіб, а також досягнення місцевої інтеграції ВПО як одного із можливих довгострокових рішень.

У ході цього візиту Представник Уповноваженого організувала двосторонні зустрічі із міжнародними експертами, серед яких були спеціальний доповідач ООН з питань прав внутрішньо переміщених осіб Паула Гавірія Бетанкур та голова швейцарської платформи з питань переміщення потерпілих внаслідок стихійного лиха Волтер Келін.

Забезпечили моніторинг та аналіз законодавства

Не менш важливим напрямком діяльності Уповноваженого є здійснення аналізу як чинного законодавства, так і проєктів нормативно-правових актів у сфері забезпечення прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії Росії проти України.

За період з 01.07.2022 по 30.06.2023 опрацювали понад **103** нормативно-правових актів, які стосувалися питання захисту прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України. До них були подані зауваження або пропозиції від Уповноваженого.

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Російська Федерація та всі військові злочинці, яких вона направила в Україну, понесуть найсерйознішу відповідальність за зло, яке вони вчинили.

Україна ретельно документує кожен злочин і кожну жорстокість.
Усі винні, безумовно, будуть покарані.

Ми ніколи не забудемо і не пробачимо. Як і світ.

#StandWithUkraine

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

✉ lubinets@ombudsman.gov.ua

Гаряча лінія Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини: 0 800 50 17 20
електронна пошта: hotline@ombudsman.gov.ua

